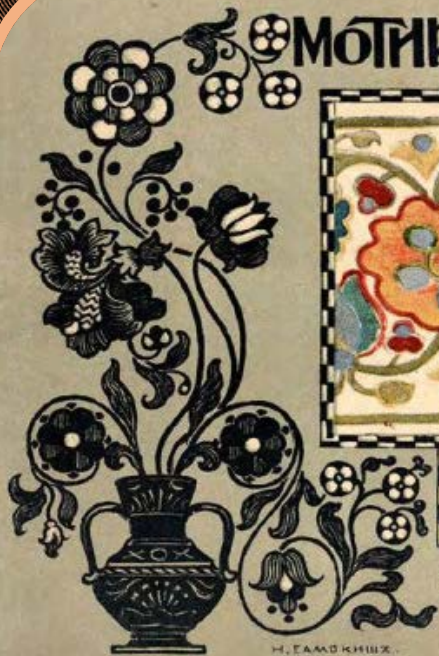

МОТИВЫ УКРАИНСКОГО ОРНАМЕНТА.

Н. ГАМОКИШ.

СКЛАДЪ ИЗДАНІЯ (ХАРЬКОВЪ ЕКАТЕРИНИНСКАЯ УЛИЦА 69. ■
И С. П. Б. ИЗМАЙЛОВС. ПОЛ. 6 РОТА. ДН 27. КВ. N1 У Н. С. САМВИША.

М. САМОКИШ

МОТИВИ УКРАЇНСЬКОГО ОРНАМЕНТУ.

Музей Рідкісної Книги Бібліотеки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Репринтне видання

Відповідальний за випуск та автор передмови: **Олександр Морозов**

Самокиш М. Мотиви українського орнаменту: альбом / упор. та авт. передм. О.С.Морозов. - Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. - 56 с.

Альбом малюнків відомого українського художника Миколи Самокиша (1860-1944) «Мотиви українського орнаменту», який вийшов невеличким тиражем у 1902-1904 рр., є книжковим раритетом, на жаль, маловідомим сучасним поціновувачам народного мистецтва та творчості митця, і в Україні в цілому ніколи не перевидався. Пропонуючи читачам репринтне відтворення цього художнього видання, видавці ставили собі за мету як привернути увагу громадськості до необхідності вивчення давніх традицій української народної творчості, так і віддати належну шану подвижницькій творчій праці нашого видатного земляка.

© Олександр Морозов, 2019

© Музей рідкісної книги НДУ імені М.Гоголя, 2019

УКРАЇНСЬКИЙ ХУДОЖНИК МИКОЛА САМОКИШ

Микола Семенович Самокиш (1860-1944) належить до блискучої плеяди українських художників кінця XIX – першої половини XX століття. Його справедливо вважають не тільки одним із засновників модерного реалістичного, історичного, батального та анімалістичного живопису, але

й талановитим книжковим графіком, видатним педагогом, що виховав для вітчизняного мистецтва низку блискучих майстрів пензля.

Народився Микола Семенович Самокиш (або – Самокиша) 25 жовтня 1860 року у Ніжині на Чернігівщині – невеличкому, уславленому своєю козацькою минувщиною полковому містечку колишньої Гетьманщини. Батько майбутнього художника працював поштмейстером місцевої поштової контори. Родина Самокишів жила бідно: крім Миколки на руках у батьків було ще двоє менших дітей. Усі п'ятеро мешкали в однокімнатній казенній квартирі на території Ніжинської поштової

станції. І щоб хоч трохи полегшити становище родини, батьки щоліта відправляли старшого сина Миколку до сусіднього містечка Носівка, що знаходилося на відстані 25 верств від Ніжина, де вихованням дитини займалися дід та баба по материнській лінії.

Родина Самокишів мала козацьке коріння. У ній дбайливо зберігали давні родинні прекази про ратні подвиги далеких предків. Від самого малечку допитливий Миколка жадібно слухав оповідання свого діда – сивочолого носівського міщанина Дмитра Сеника, який пам'ятав багато цікавого з козацької минувщини. Довгими вечорами дід розповідав онукові про запорізьких козаків, про їх війни з татарами та про свого діда-козака. Пізніше, вже у зрілому віці, сам Микола Семенович згадував так: «Обстановка мого життя у Носівці була найпростіша... Я ріс на волі, в колі селянських дітей. Ввесь час бігав на повітрі і тільки обідати і спати повертався до діда в хату... Всі околиці великого містечка Носівки я вивчив до дрібниць, роблячи з товаришами щодня досить віддалені екскурсії і повертаючись додому іноді пізно ввечері, завдаючи цим прикрості бабусі і маючи нагінку від діда. В цих екскурсіях я знаходив якесь дивне задоволення, я несвідомо шукав картин природи... З раннього дитинства я вже з селянськими

хлопчиками їздив верхи в поле пасти коня, який належав дідові. Я любив дивитися на швидкий біг коня, і кінь в рухові мені більше подобався, ніж у спокійному стані.» У майбутньому кінь стане для художника улюбленою моделлю для малювання, і він досягне великої майстерності у зображенні коня в стрімкому русі.

У віці 7 років батьки віддали Миколу на навчання до ніжинської двокласової школи, а згодом – і до класичної гімназії при Ніжинському юридичному ліцеї князя О.Безбородька. Величезне враження на майбутнього художника справила розкішна інститутська картинна галерея, що була подарована до Ніжина нащадками меценатів-засновників графів Безбородьків. «Я просто одурів, – писав Микола Семенович у своїх спогадах, – побачивши вперше в житті прекрасні твори великих майстрів, хоч і не всі в оригіналах, а в чудових копіях. Ще й досі у мене свіже це враження, і я ясно бачу перед собою роботи Корреджо, Рубенса, Рембрандта, Бургіньйона і ін., а також чудовий портрет Кукольника роботи К.Брюллова і портрет Гоголя роботи Моллера...»

Вже у початкових класах гімназії Микола Самокиш отримав перші навички малювання, переважно копіюючи портрети та пейзажі відомих художників.

На здібного хлопчика звернув пильну увагу вчитель малювання ніжинської гімназії Р.Музиченко-Цибульський. Саме він познайомив майбутнього митця з технікою акварелі та почав давати додаткові уроки малювання. Фарби для малювання у той час коштували дуже дорого, і батьки не могли оплатити творче захоплення сина. На допомогу хлопцеві прийшов вихователь гімназії П.Борисов, який власним коштом виписав для нього фарби з Москви. Так майбутній митець одержав перший позитивний досвід у живопису.

Саме на гімназичний період життя М.Самокиша припадає його палке захоплення книгою, пригодницькою та історичною літературою. Іноді хлопчик допомагав батькові розносити пошту, а особливо охоче брався за справу, коли треба було доставити газети та журнали з малюнками до ніжинської міської бібліотеки. «Таким чином, – згадує Микола Самокиш, – я познайомився з бібліотекарем, дуже доброю та милою людиною. Він, помітивши мою пристрасть до ілюстрованих книжок, почав давати мені книжки додому. Тут я накинувся з жадобою на Купера, Майн-Ріда, Габорію, Жюля Верна. Фантазія моя малювала картини полювань, битв, корабельних катастроф, як живі образи, які проходять перед моїми очима не тільки в книжці, але

й наяву. Я все це бачив і переживав. Читав я запоем».

Уцілому навчання в гімназії давалося юнакові нелегко. Нудні уроки з латини, грецької мови та математики не викликали захоплення у майбутнього живописця. У той же самий час ті предмети, вивчення котрих відкривало широкий простір для фантазії та уяви, давалися Миколі Самокишу легко. Згодом він напише: «Погано працюючи в гімназії (з деяких навчальних дисциплін – О.М.)..., я був першим учнем з історії та географії, так що, ніколи не готуючи уроків з цих предметів, завжди діставав прекрасні бали». Але це не рятувало хлопця від родинного «виховного процесу»: батьки вважали, що захоплення книгами та малюванням заважають успішному навчанню у гімназії, часто просили бібліотекаря не потурати «згубному захопленню читанням», ховали Миколіни улюблені книги, а інколи батько навіть застосовував і свою «важку руку»... Взагалі родина бачила майбутнє Миколи Семеновича в успішній кар'єрі юриста, і юнакові коштувало величезних зусиль, щоб відмовитися від подальшого навчання у Ніжинському юридичному ліцеї князя О.Безбородька та переконати своїх родичів погодитися на його вибір майбутньої професії художника.

Результати першого іспиту до Петербурзької Академії мистецтв для Миколи Самокиша виявилися невдалими. Але наполегливий юнак продовжує готуватися до вступу, стає вільним слухачем у майстерні батального живопису професора Б.П.Віллевальде. Наступного року він досягає успіху, і його, нарешті, за конкурсом зараховують на навчання. Однокурсниками Миколи Семеновича стають такі видатні українські митці, як Сергій Васильківський, Опанас Сластіон, Порфирій Мартинович, Геннадій Ладигенський, Павло Лебедев та інші. Про неабиякий талант та успіхи у навчанні свідчать нагороди, отримані М.Самокишем за роки перебування в Академії – 5 срібних та 2 золоті медалі. Зрештою прийшло й офіційне визнання: у 1884 р. першу роботу митця придбала славнозвісна «Третьяковська галерея», а 1885 р. за конкурсну роботу «Повернення російської кавалерії після атаки під Аустерліцем» М.Самокиш отримав нагороду – відрядження до Парижу. У 1886-1889 роках митець удосконалює техніку малювання та живопису у майстерні художника-баталіста Е.Детайля. Після повернення додому, за роботу «Табун на водопої» Микола Самокиш отримує звання академіка живопису. Йому тоді було лише 29 років. Так розпочалося плідна творча діяльність художника.

М.Самокиш у майстерні. Фото 1930-х рр.

Умовно його мистецьку біографію можна поділити на три періоди – «петербурзький», «український» та «радянський». Незважаючи на величезний успіх, життя митця було сповнене драматичних подій та тяжких випробувань. У 1890-1900-х рр. академік М.Самокиш плідно займається художньо-педагогічною діяльністю: викладає у школі малювання Товариства заохочення мистецтв, керує студією батального живопису Петербурзької Академії, створює низку видатних художніх творів. Як талановитого книжкового графіка його активно залучають до художньо-оздоблювальних робіт при виданні розкішних альбомів з історії Російської імперії, коронаційних збірників російських імператорів. Як військовий художник і кореспондент журналу «Нива» він бере активну участь у російсько-японській та I-ій Світовій війнах. Результатом відряджень на фронт стали серії акварелей та графічних малюнків, що розкривали жахіття війни та героїзм рядових її учасників.

Протягом усього творчого життя художника захоплює українська тематика. Він активно досліджує та збирає матеріали з історії та етнографії українського народу, а особливо – козацтва. У 1898-1900 роках разом із приятелем, соратником по Академії мистецтв Сергієм Васильківським та видатним українським істориком, музейником, знавцем козацької старовини Дмитром

Яворницьким, Микола Самокиш захоплено працює над ілюстраціями до великого художнього альбому «З української старовини». За задумом авторів, цей альбом літографій повинен був стати популярною розповіддю про велич козацької слави України, засвідчити унікальність її героїчної історії. Вони розглядали його як творче продовження серії офортів «Живописна Україна», яку започаткував ще Тарас Григорович Шевченко. Микола Самокиш виконав для альбому серію графічних малюнків, на яких зображено елементи козацького військового спорядження та озброєння, одягу, предметів побуту тих часів. Йому ж належить акварельний малюнок «Козак на коні», вміщений на титулі альбому. Ці малюнки стали результатом кропіткої дослідницької праці та замальовок, зроблених художником в музеях та приватних збірках старожитностей України, Петербурга, Кракова та Парижа. Альбом вийшов друком в Петербурзі у 1900 році, і хоча був виданий невеликим тиражем, але став визначною подією українського культурного та інтелектуального життя.

Під час створення у 1904 році у Харкові міської школи малюнку та живопису, Микола Самокиш та Сергій Васильківський взяли під опіку цей заклад. Зокрема, саме за їх ініціативою корпус школи було

М.Самокиш. Козак
на коні. 1889 р.

збудовано з використанням рис традиційної української архітектури. Відкриття цієї мистецької школи на все подальше життя пов'язує М.С.Самокиша з Харковом, який стає фактично його другою домівкою. Цікаво, що й досьогодні у місті Харкові збереглися будинки з розписами, що їх виконали М.Самокиш та С.Васильківський. В українському національному стилі Микола Семенович, спільно зі своїми творчими соратниками, розмальовує й стіни будинку Полтавського земства. Пензлю Самокиша, зокрема, належить величне панно «Козак Голота» та майстерно виконані інтерпретації традиційних українських орнаментів. Споруда Полтавського губерньського земства та її художнє оздоблення стали своєрідним символом українського мистецького та архітектурного модерну початку ХХ століття.

Події спочатку лютневої революції, а згодом і жовтневого більшовицького перевороту 1917 р. негативно позначилися на долях багатьох представників творчої інтелігенції колишньої Російської імперії. Драматичні зміни відбуваються як у творчому, так і особистому житті Миколи Самокиша. Не склалося родинне життя митця. Його дружина та творчий соратник, талановита художниця Олена Судковська-Самокиш внаслідок бурхливих подій тих часів опинилася на вимушеній

еміграції і невдовзі померла чи то у Парижі, чи то у фінському місті Выборзі.... Сам Микола Семенович залишився у радянській Росії. У 1918 році життя закинуло його до Криму, спочатку до Євпаторії, а згодом – до Сімферополя, де художник переховувався від переслідувань ДПУ...

Стосунки Миколи Семеновича з радянською владою були складними. Художника нещадно критикували за «буржуазний націоналізм», «ідеалізацію» української історії та козацтва. Серед його учнів та соратників було чимало несправедливо репресованих. Самого Миколу Семеновича від розправи порятувало лише близьке знайомство з деякими високопоставленими керівниками Червоної армії. Як художник-баталіст він звертається у цей час до теми громадянської війни, переважно на замовлення пише низку великих батальних полотен: «Захист червоного прапора», «Атака Будьонівської кавалерії», «Перехід Червоної армії через Сиваш», «М.Щорс у бою під Черніговом» та ін. Трапилося так, що творча манера художника співпала з проголошеною Й.Сталіним коцешцією «нового радянського мистецтва». Мабуть, несподіванкою для самого М.С.Самокиша стало й присудження йому «сталінської премії»... Заради справедливості відзначимо, що у його творах так званої «червоної» тематики ми ніколи не побачимо «прославляння

партії» та її вождів, зневажливого ставлення до ворогів радянської влади. Митця, у першу чергу, цікавить динаміка битви, драматизм боротьби, психологія образів та максимальне розкриття характерів його героїв в умовах смертельного двобою...

Водночас так званий «радянський» цикл творів М.Самокиша урівноважується низкою визначних творів, пронизаних українським героїчним духом. У найскладніший період життя в умовах сталінського тоталітаризму та нищення усього українського, художник звертається до теми визвольної боротьби українського народу XVII століття, героїчної історії запорізького козацтва. Цій темі присвячені видатні полотна Миколи Семеновича: «В'їзд Богдана Хмельницького до Києва», «Битва козацьких повстанців з польськими гусарами при Жовтих Водах», «Бій Богуна з Чернецьким під Монастирищем», «Бій Максима Кривоноса з Ієремією Вишневецьким», «Похід запорожців до Криму», «Морська битва запорожців з турецьким військовим кораблем», «Запорожці біля корчми» тощо. Безумовно, до «українського» циклу творів Самокиша слід віднести й твори шевченківської тематики, такі, як «Жандарми везуть Т.Шевченка на заслання» та «Розгін демонстрації в Києві у соті роковини з дня народження Т.Шевченка».

Як досвідчений книжковий графік, М.С.Самокиш активно ілюстрував твори українських письменників – Миколи Гоголя («Тарас Бульба» та «Мертві душі»), Марка Вовчка («Маруся»), Івана Нечуй-Левицького («Микола Джеря»), Івана Франка («Захар Беркут») тощо. У 1910 році він співпрацює з редакцією харківського журналу «Українська хата». Перу художника належить графічне оздоблення палітурки цього часопису. Вже після революції, за часів «українізації» 1920-30 років, Микола Самокиш бере активну участь у роботі харківських видавництв «Рух» та «Книгоспілка»: серед ілюстрованих митцем видань бачимо книжки М.Ординця-Костровицького «Анна Русинка», М.Горбаня «Слово і діло» та «Козак і воївода», К.Гриневичевої «Шоломи в сонці», Е.Золя «Напад на млин» тощо.

З 1922 року Микола Самокиш постійно мешкає у Сімферополі, де створює власну художню школу-студію. Не припиняє він своїх творчих зв'язків і з харківськими митцями: практично щороку він на тривалий час приїздить до міста, веде активну педагогічну діяльність. Підтримує контакти й зі своїми старими друзями, у тому числі – з опальним істориком Дмитром Яворницьким. У 1936-1941 роках М.С.Самокиш працює на посаді професора Харківського художнього інституту. Під його творчим

керівництвом у Харкові та Києві створюються батально-історичні художні майстерні. За радянської доби його підручник «Малюнок пером» перевидавався великими тиражами й став практично єдиним на той час доступним навчальним посібником для майбутніх художників. Сам М.Самокиш безумовно вважав себе українським митцем. У листі до письменника М.Лебедева у 1929 р., згадуючи свого побратима Сергія Васильківського, він писав: «З самого скінчення Академії Художеств і до цього часу все наше мистецтво було для України. Якщо й траплялося робити нам не наше українське, то робилося для грошей, а душа наша була на Україні».

Останні роки життя М.С. Самокиш провів у Криму, де у 1941 році його застала гітлерівська окупація. Щоб якимось чином вижити митець був змушений продавати свої картини, у тому числі – німецьким та румунським офіцерам. При цьому він не припиняв щоденної творчої діяльності і, не зважаючи на похилий вік, багато годин проводив біля мольберту. У цей важкий час він намагається порятувати від злиднів удову видатного художника-мариніста І.Айвазовського А.Айвазовську-Бурназян. Дізнавшись про поневір'яння старенької жінки, М.Самокиш перевіз її до себе у Сімферополь. Є відомості про зв'язки Миколи Семеновича з

українським націоналістичним підпіллям Криму (так звана «група Теслі»), яке у цей час налагодило підтримку місцевої української інтелігенції, що потерпала від злиднів та голоду. Від українських патріотів Микола Самокиш отримував матеріальну допомогу.

Помер Микола Семенович Самокиш в окупованому гітлерівцями Сімферополі 18 січня 1944 року у віці 84 років. Після війни радянська ідеологічна машина тривалий час звинувачувала художника у співпраці з гітлерівськими загарбниками, і тільки у 1960 році ім'я митця було остаточно реабілітоване. В історію українського мистецтва він увійшов як своєрідний рекордсмен – найкращий графік Європи, вишуканий книжковий ілюстратор, талановитий художник-педагог та автор понад 11 тисяч картин та малюнків.

Як глибокий знавець традиційної культури, мистецької спадщини та історії України, Микола Семенович Самокиш приділяв велику увагу вивченню народної орнаментальної традиції: розписів, вишиванок, оздоблення тканин тощо. Величезне зацікавлення у митця викликала виставка народного українського мистецтва, що відбулася у Харкові під час проведення у 1902 році XII Археологічного з'їзду. Близьке ознайомлення з експонатами виставки спонукало М. Самокиша до

систематичного збирання та поглибленого вивчення орнаментів, характерних для різних регіонів Лівобережної України – Слобожанщини, Полтавщини, Київщини та Чернігівщини. Захоплення Миколи Семеновича народною мистецькою спадщиною було обумовлене не тільки професійним зацікавленням дослідника, але й суто практичними міркуваннями – прагненням відродити та втілити у повсякденне життя давні традиції українського народного декоративно-ужиткового мистецтва. Результатом кропіткої праці художника стало унікальне видання, відтворення якого ми пропонуємо нашим читачам – альбом кольорових літографій «Мотиви українського орнаменту».

До останнього часу недостатньо з'ясованими лишаються обставини друку першого видання цього альбому, яке побачило світ близько 1902 року. Біографи художника стверджують, що через брак коштів альбом був надрукований у Празі. Згодом М.Самокиш повторив видання у Харкові або Петербурзі близько 1904 року. Втім, більш докладної інформації ми не маємо, а сам альбом не містить відповідних вихідних відомостей – на обкладинці вказано лише адресу харківського складу, де його можна було придбати.

Альбом складається з 40 літографованих таблиць – замальовок орнаментів з оригінальних старовинних скринь, вишиванок та тканин, найдавніші з яких датуються XVII століттям. Малюнки М.Самокиш робив з експонатів харківської виставки, у Полтавському етнографічному та Київському історичному музеях, у приватних зібраннях та селах Полтавської, Київської та Чернігівської губерній. Художник ретельно відтворює орнаменти в кольорі та формі. На кожному малюнку також зазначено техніку виконання оригіналу.

Альбом «Мотиви українського орнаменту» є книжковим раритетом, на жаль, маловідомим сучасним поціновувачам народного мистецтва та творчості митця, і в Україні в цілому ніколи не перевидавався. Пропонуючи нашим читачам відтворення цього художнього видання, ми ставили собі за мету як привернути увагу громадськості до необхідності вивчення давніх традицій української народної творчості, так і віддати належну шану подвижницькій творчій праці нашого видатного земляка, ніжинця Миколи Семеновича Самокиша.

Олександр Морозов

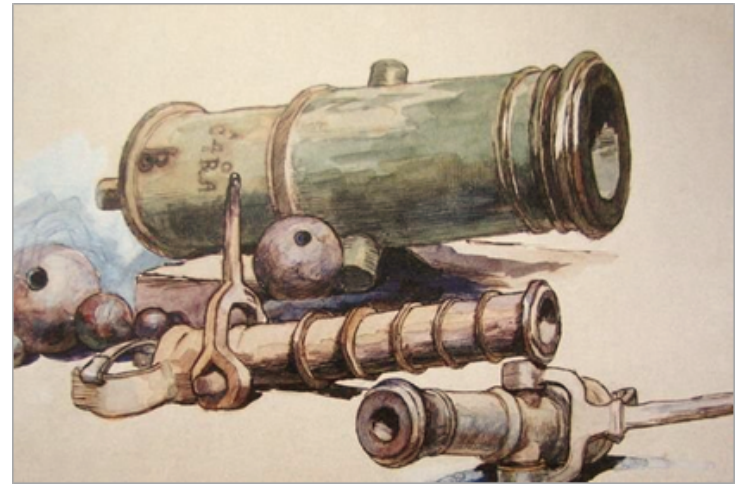

З української старовини. Мал. С.І.Васильківського та М.С.Самокиша. Текст проф. Д.І. Яворницького. СПб., Вид. А.Ф.Маркса, [1900 р.]

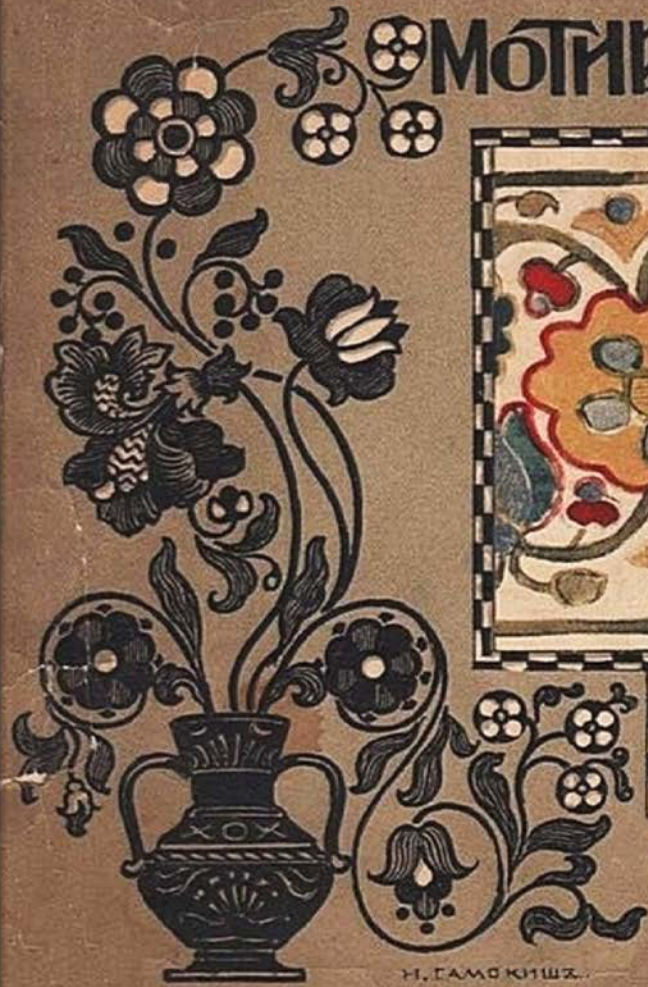

М.Самокиш. Бій Богуна з Чарнецьким під
Монастирищем. 1934 р. Полотно, олія.

М.Самокиш. Старовинна козацька зброя. Козацькі
гармати з ядрами. 1900 р. Папір; акварель, туш, перо.

МОТИВЫ УКРАИНСКОГО ОРНАМЕНТА.

СКЛАДЪ ИЗДАНІЯ (ХАРЬКОВЪ, ЕКАТЕРИНИНСКАЯ УЛИЦА 69 .
И С.П.Б. ИЗМАЙЛОВС. ПОЛ. 6 РОТА. Д.Н. 27. КВ. N1. У Н.С. САМБИША.

1 Шитье шелкомъ и золотомъ. Черниг. губ. Археологич. выставка 1902 г. въ Харьковѣ.

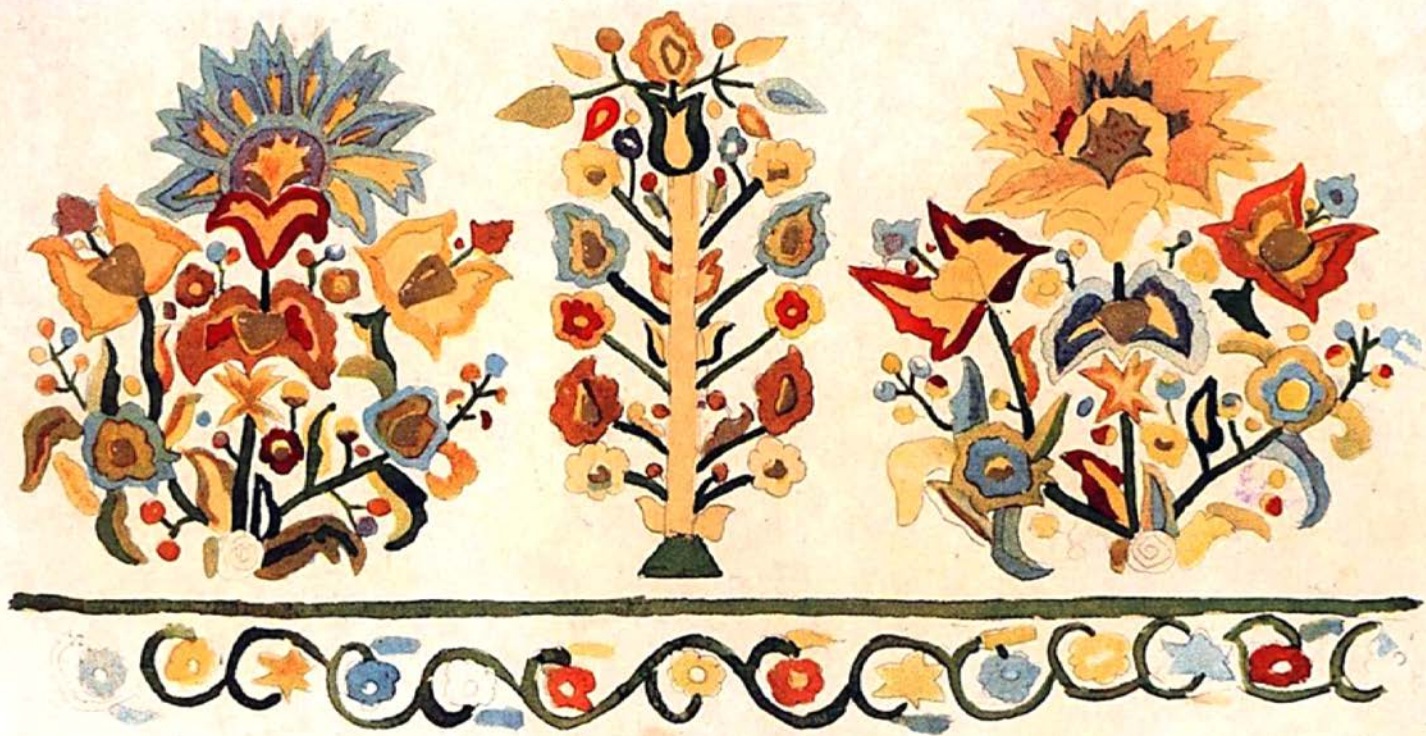
2 Шитье шелкомъ и золотомъ. Черниг. губ. Археологич. выставка 1902 г. въ Харьковѣ.

3 Шитье цвѣтными нитками. Археологич. выставка 1902 г. изъ Харьковѣ.

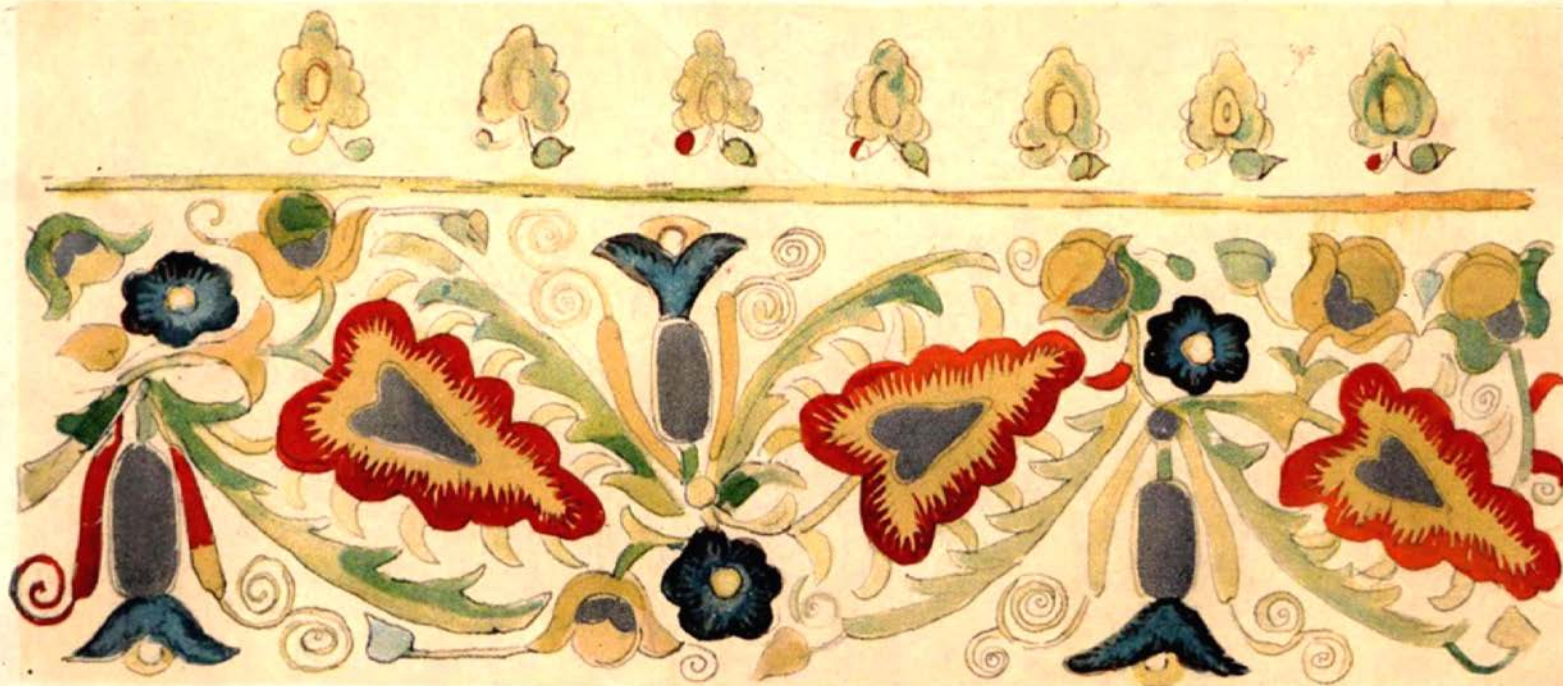
4 Шитье шелкомъ и золотомъ. Археологич. выставка 1902 г. въ Харьковѣ.

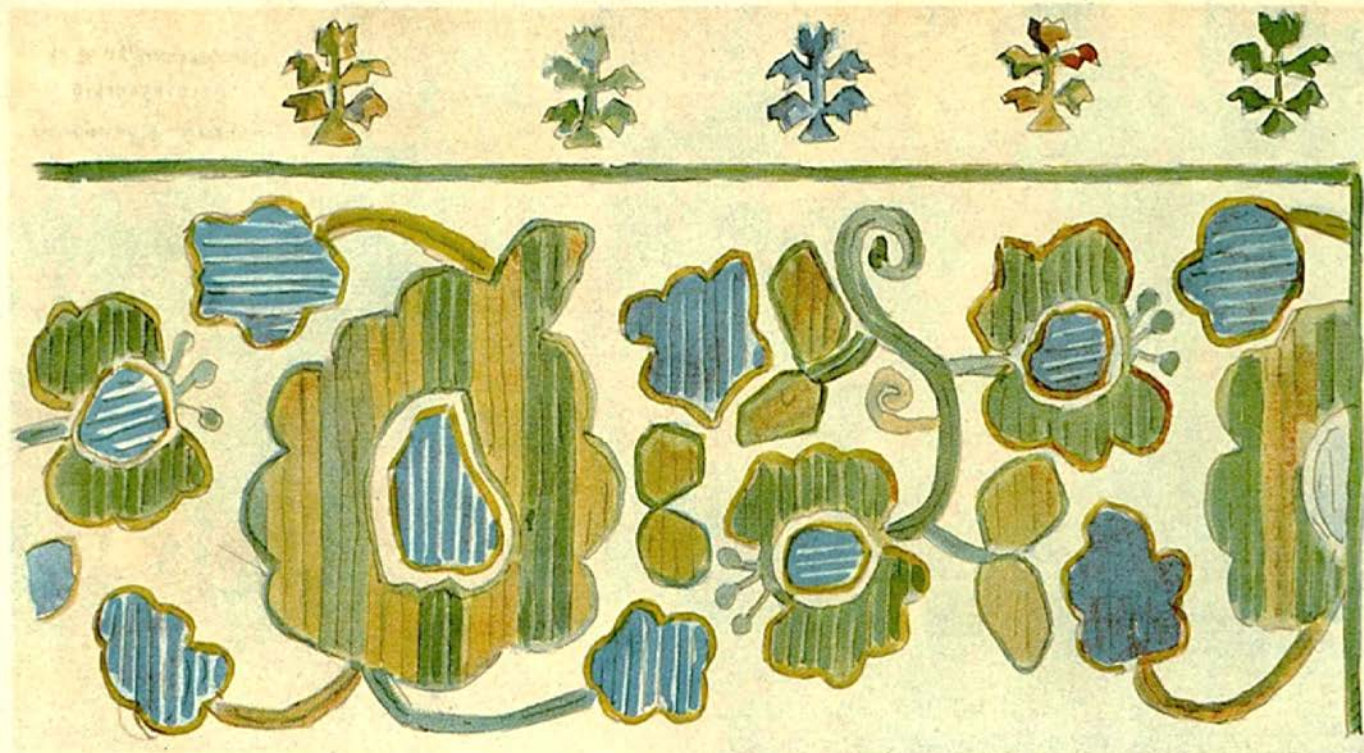
5 Шитъе шелкомъ и золотомъ. Археологич. выставка 1902 г. въ Харьковѣ.

6 Шитъе шелкомъ, золотомъ и серебромъ XVIII вѣка. Археологич. выставка 1902 г. въ Харьковѣ

7 Шитье шелкомъ, золотомъ и серебромъ. Село Македоны, Каневск. уѣзда, Киевской губ. Полт. этнографич. музей.

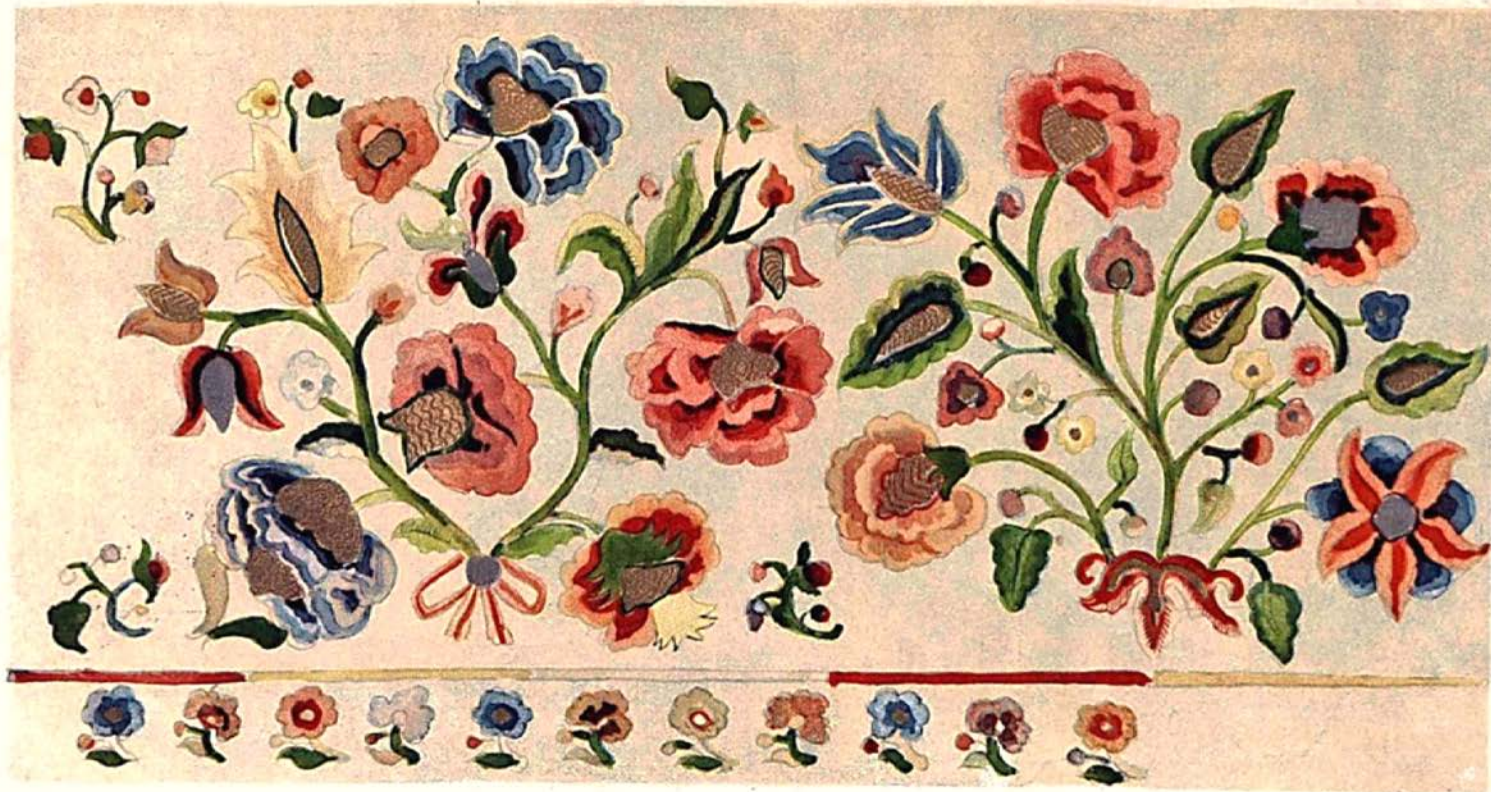
8 Шитье цветной бумагой. Археологич. выставка 1902 г. въ Харьковѣ.

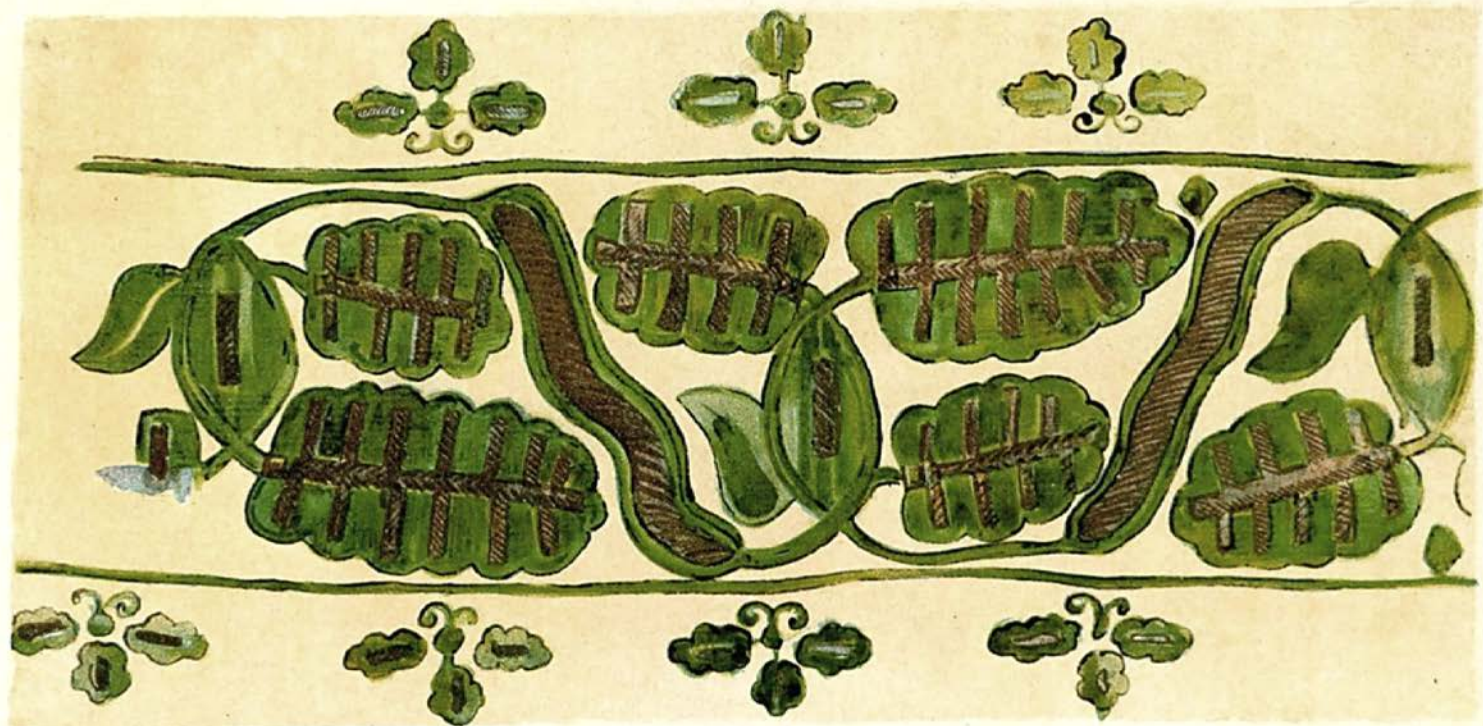
9 Шитье шелкомъ, золотомъ и серебромъ. Золотой уѣздъ, Полт. губ Полт. этнографич. музей.

10 Шитье цвѣтными нитками. Археологич. выставка 1902 г. въ Харьковѣ.

11 Шитье шелкомъ, золотомъ и серебромъ. Археологич. выставка 1902 г. въ Харьковѣ.

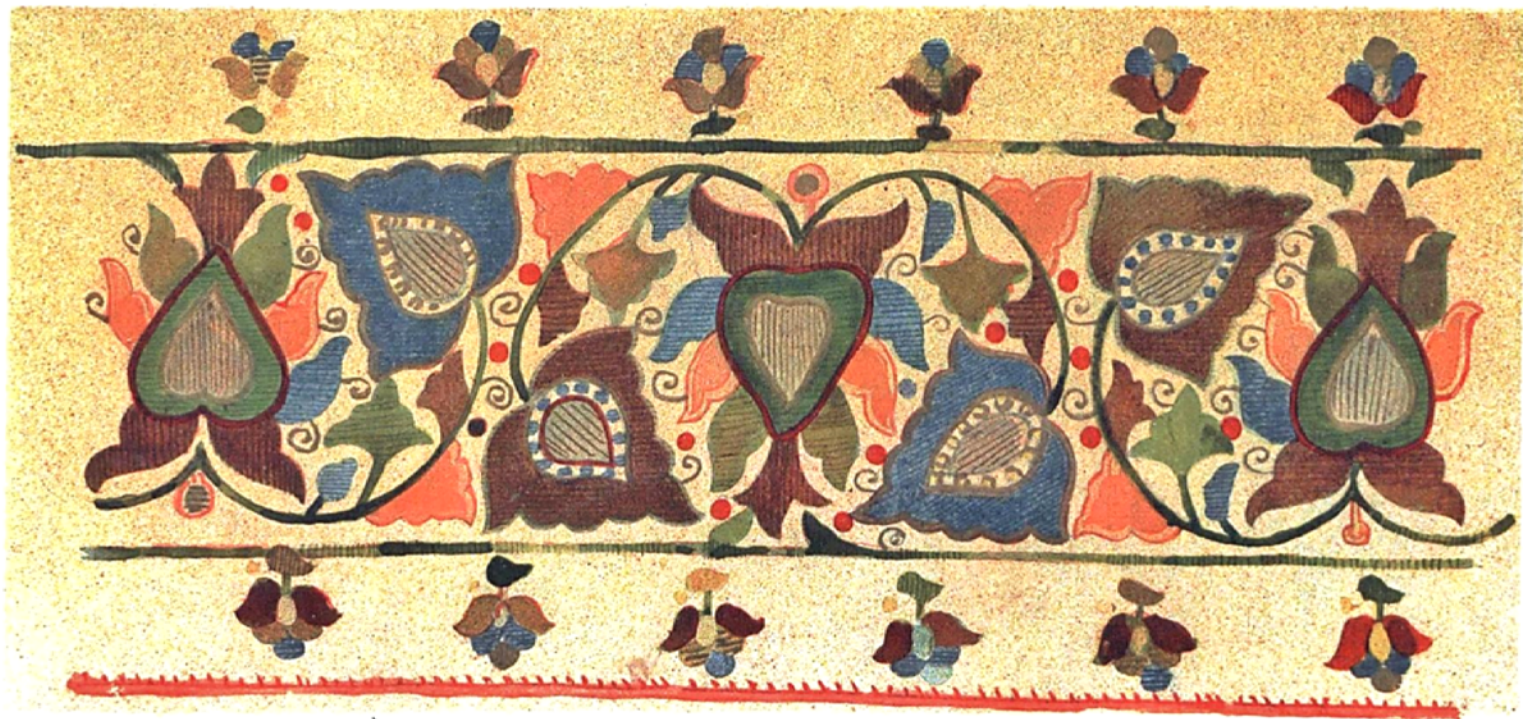
12 Шитье шелкомъ, золотомъ и серебромъ. Археологич. выставка 1902 г. въ Харьковѣ.

13 Шитье шелкомъ. Церковно — Историческій музей въ Полтавѣ.

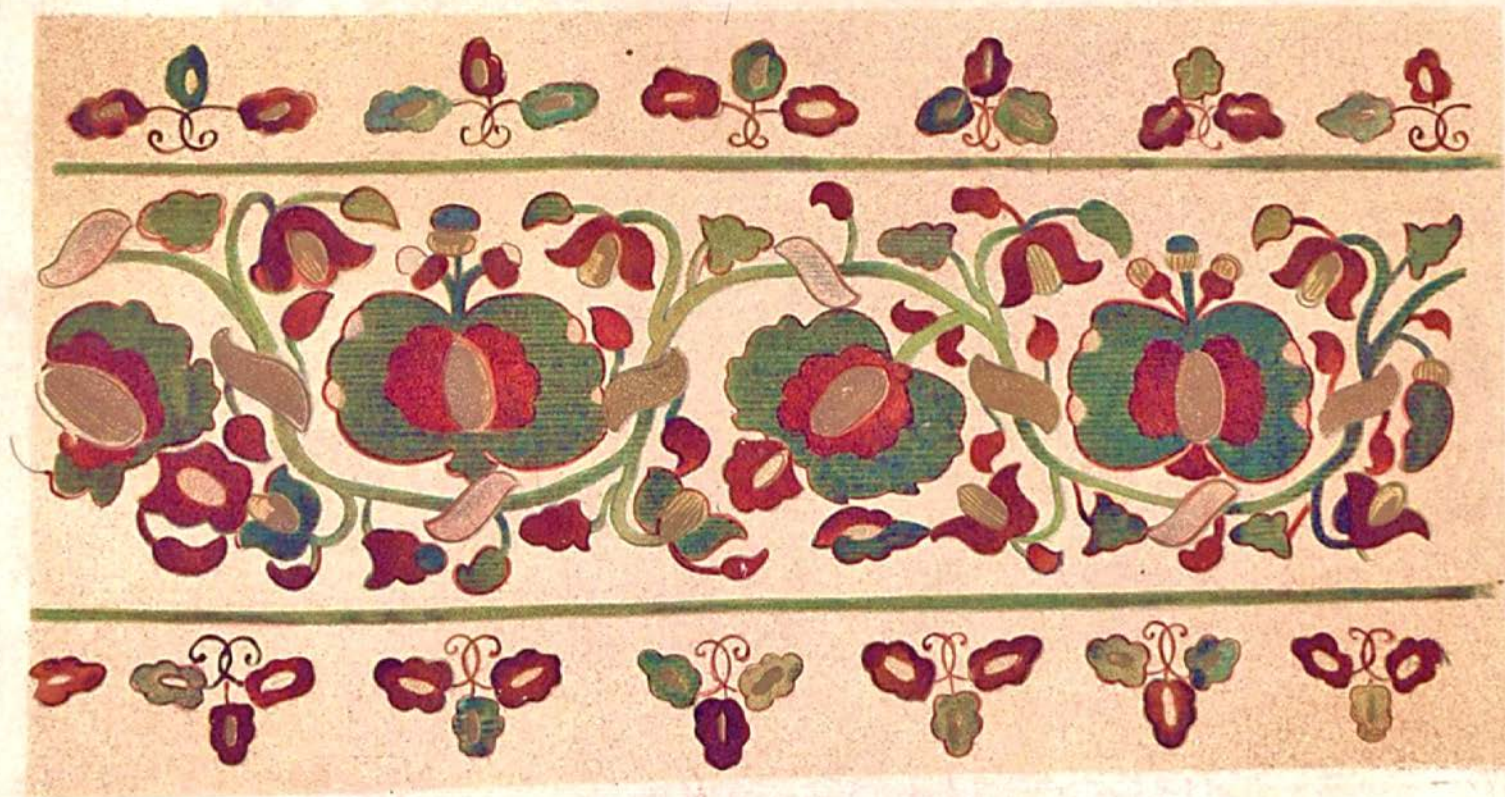
14 Живопись на скрині. Археологич. виставка 1902 г. вь Харькові.

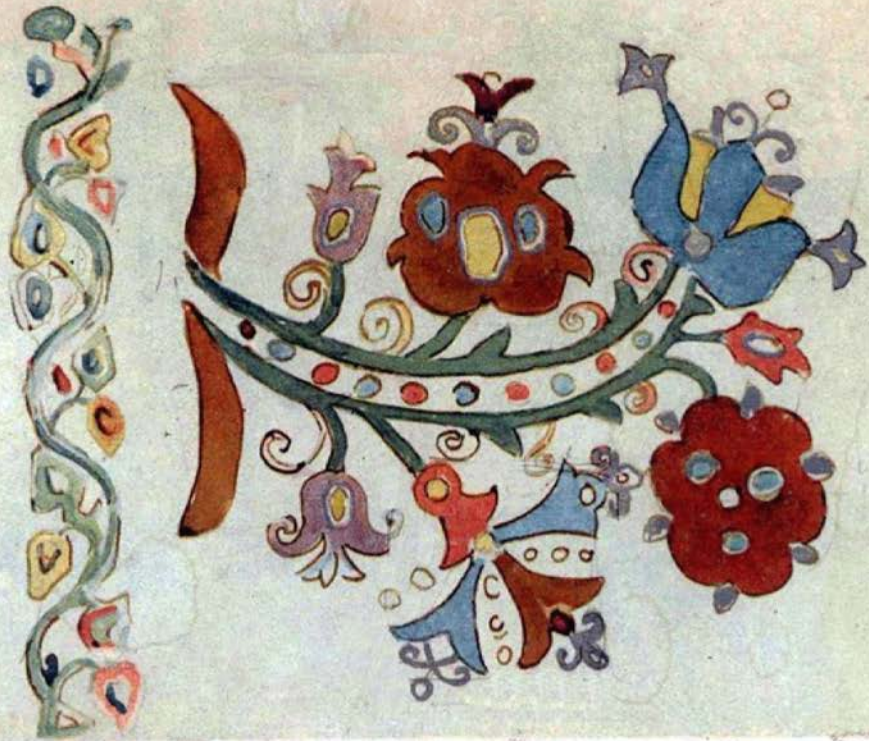
15 Шитье цвѣтными нитками и золотомъ. Археологич. выставка 1902 г. въ Харьковѣ.

16 Шитье шелкомъ и золотомъ. Село Македоны, Каневск. уѣзда, Киевской губ. Полт. этнографич. музей.

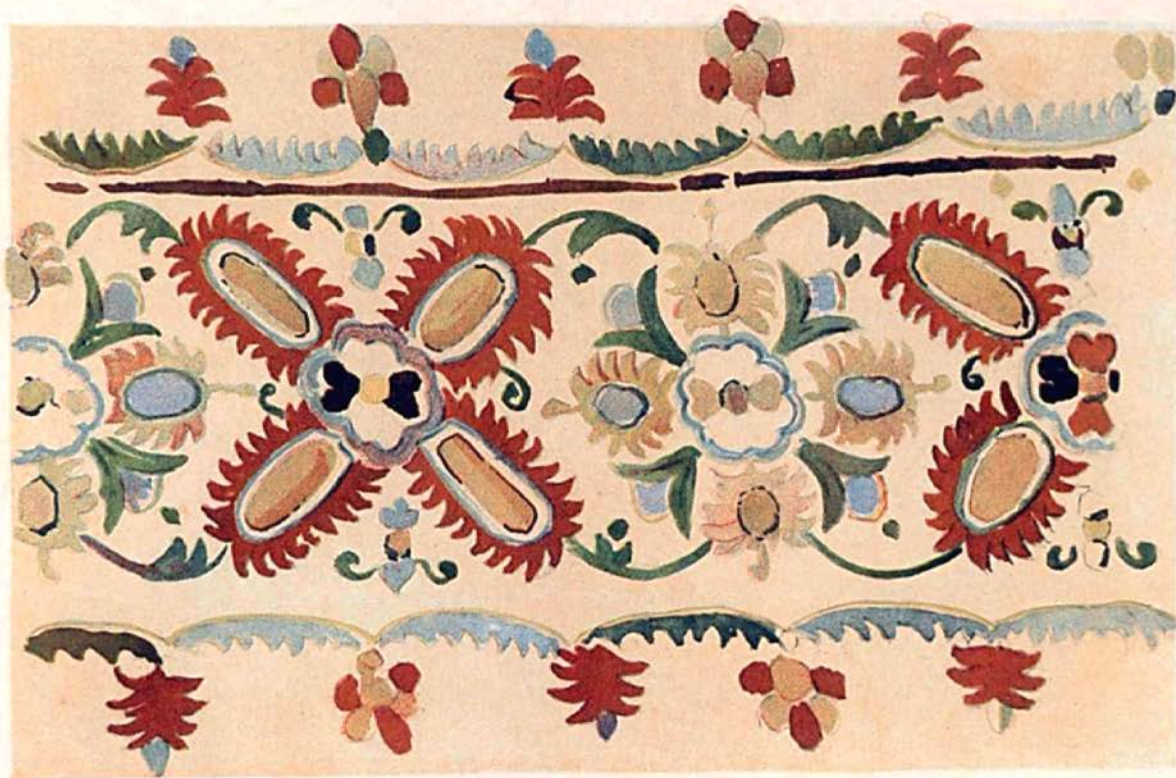
17 Шитье шелкомъ и золотомъ. Археологич. выставка 1902 г. въ Харьковѣ.

18 Украинский орнаментъ. Археологич. выставка 1902 г. в. Харьковъ.

19 Шитьє шелкомъ и золотомъ. Село Ирклей, Золотон. уѣзда. Полтавскій этнографич. музей.

20 Шитье цветными нитками. Археологич. выставка 1902 г. въ Харьковѣ.

21 Шитье цвѣтнымъ шелкомъ и золотомъ. Село Крутьки, Золотон. уѣзда, Полт. губ. Полт. этнографич. музей.

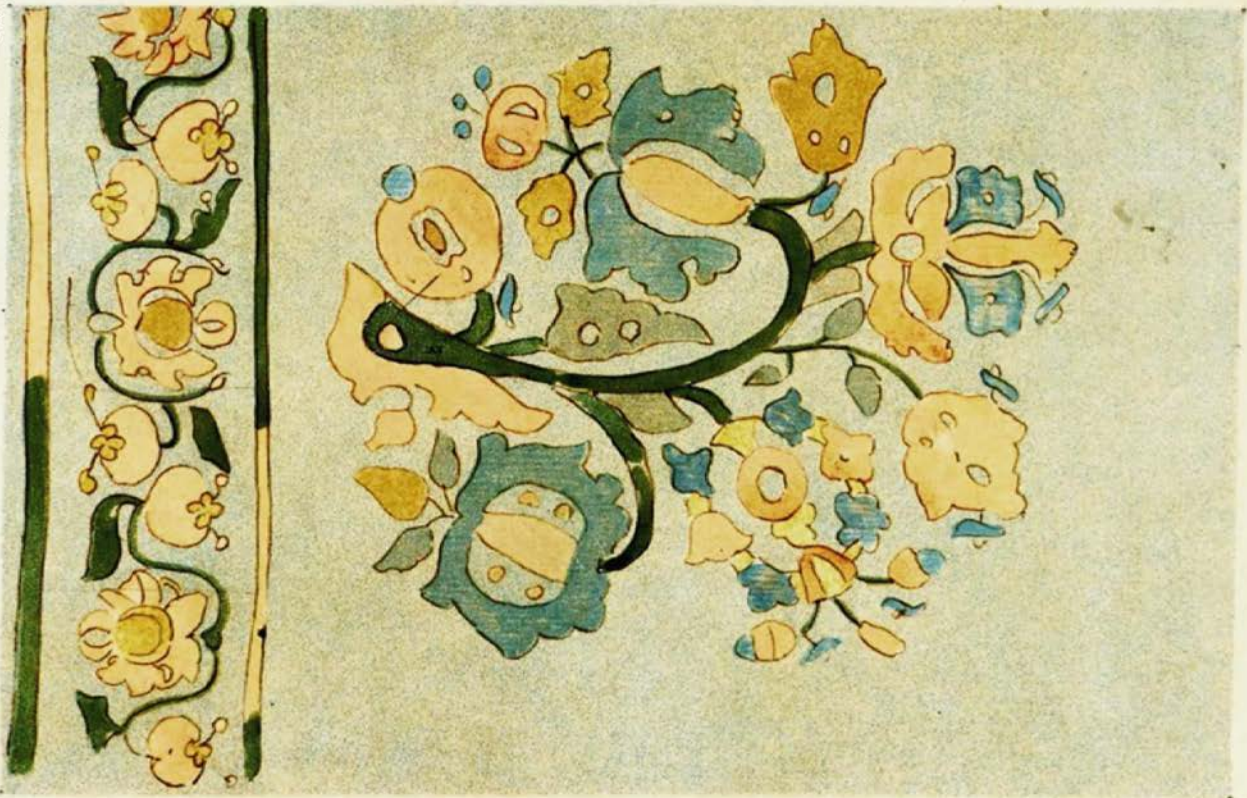
22 Шитье цвѣтнымъ шелкомъ XVIII вѣка. Церковно — Историческій музей въ Полтавѣ.

23 Шитье цвѣтнымъ шелкомъ и серебромъ XVIII вѣка. Церковно — Историческій музей въ Полтавѣ.

24 Шитье шелкомъ и золотомъ. Музей г. Скаржинской въ Полтавѣ.

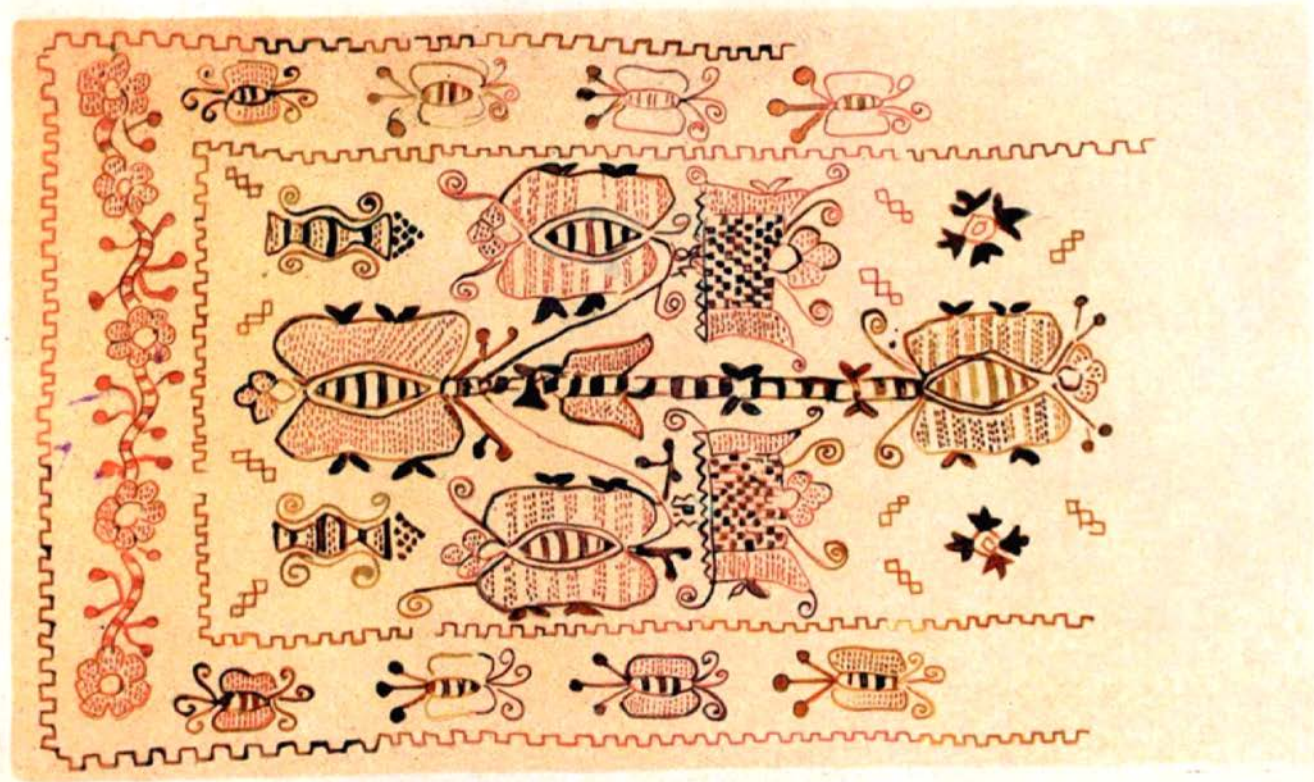
25 Шитье цветными нитками. Звиль, уездъ, Полт. губ. Полт. этнографич. музей.

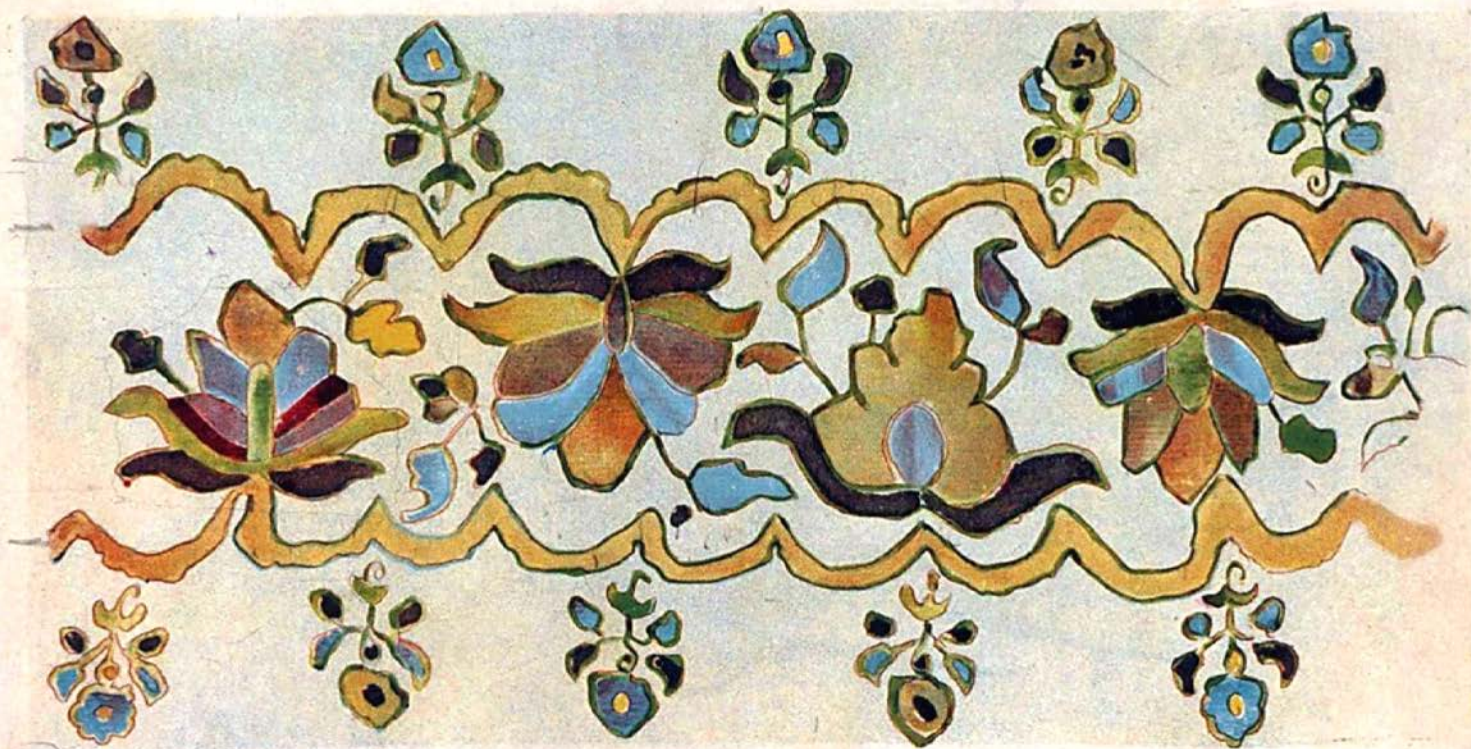
26 Шитье цвѣтной шерстью, золотомъ и серебромъ. Село Мигьки, Золотон. уѣзда, Полт. этнографич. музей.

27 Шитье шелкомъ, золотомъ и серебромъ. Золотой уѣздъ. Полт. этнографич. музей.

28 Рушникъ. Шитъе цвѣтными нитками. Музей Императора Николая II въ Кіевѣ.

29 Шитье цвѣтнымъ шелкомъ. Кобал. уѣздъ, Полт. губ. Полт. этнографич. музей.

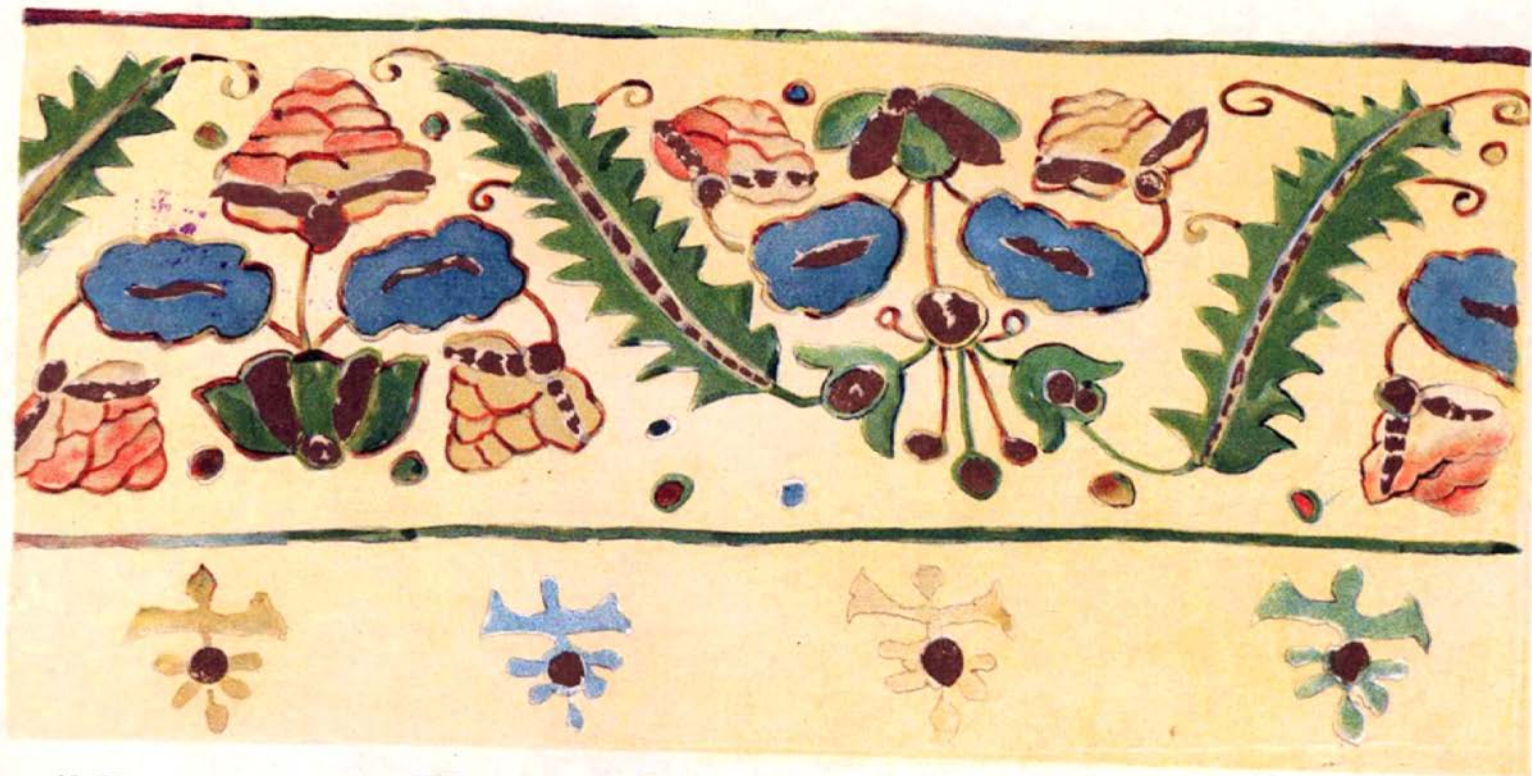
30 Шитье шелкомъ и серебромъ. Церковно — Истор. музей въ Полтавѣ.

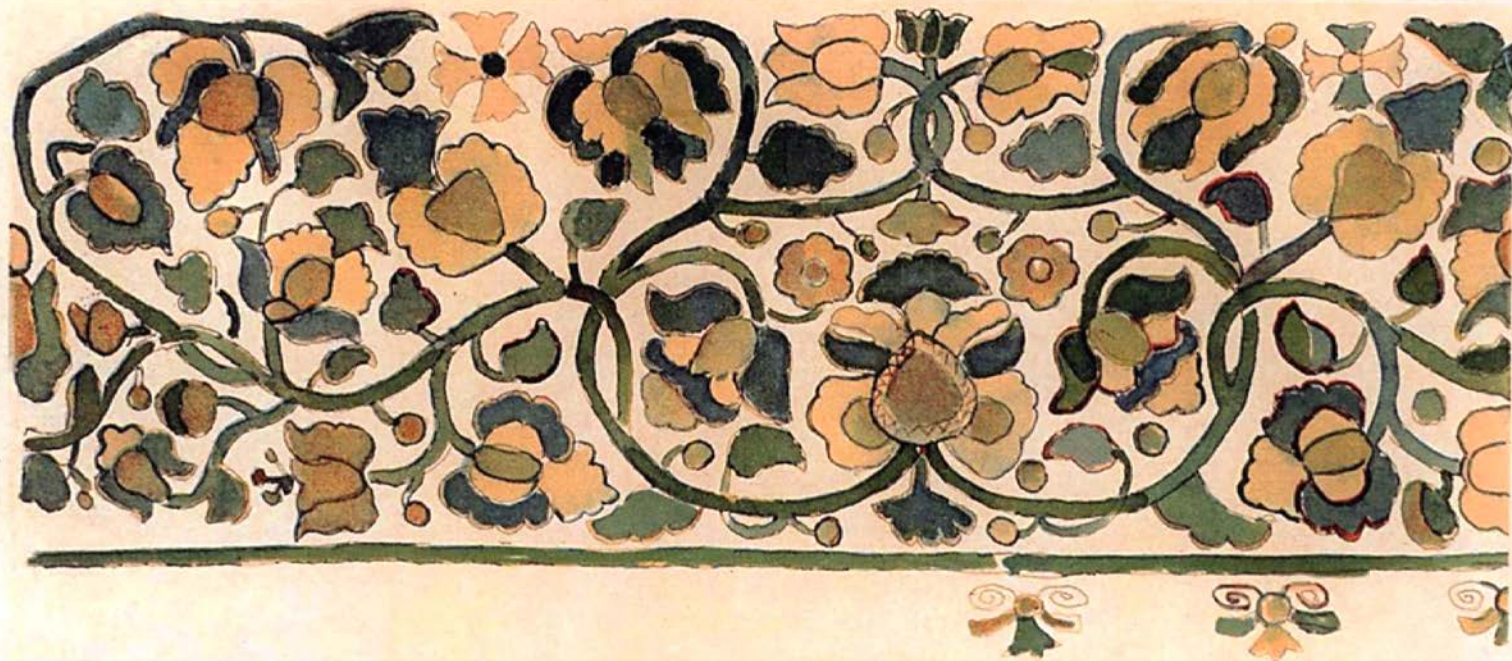
31 Шитье шелкомъ, золотомъ и серебромъ. Золотон. уѣздъ, Полт. губ. Полт. этнографич. музей.

32 Шитьє шелкомъ, золотомъ и серебромъ. Золотон. уѣздъ, Полт. губ. Полт. этнографич. музей.

33 Шитьє шелкомъ и золотомъ XVII вѣка. Полтавскій етнографическій музей.

34 Шитье шелкомъ. Село Полежай, Прилукскаго уѣзда, Полт. губ. Полт. этнографич. музей.

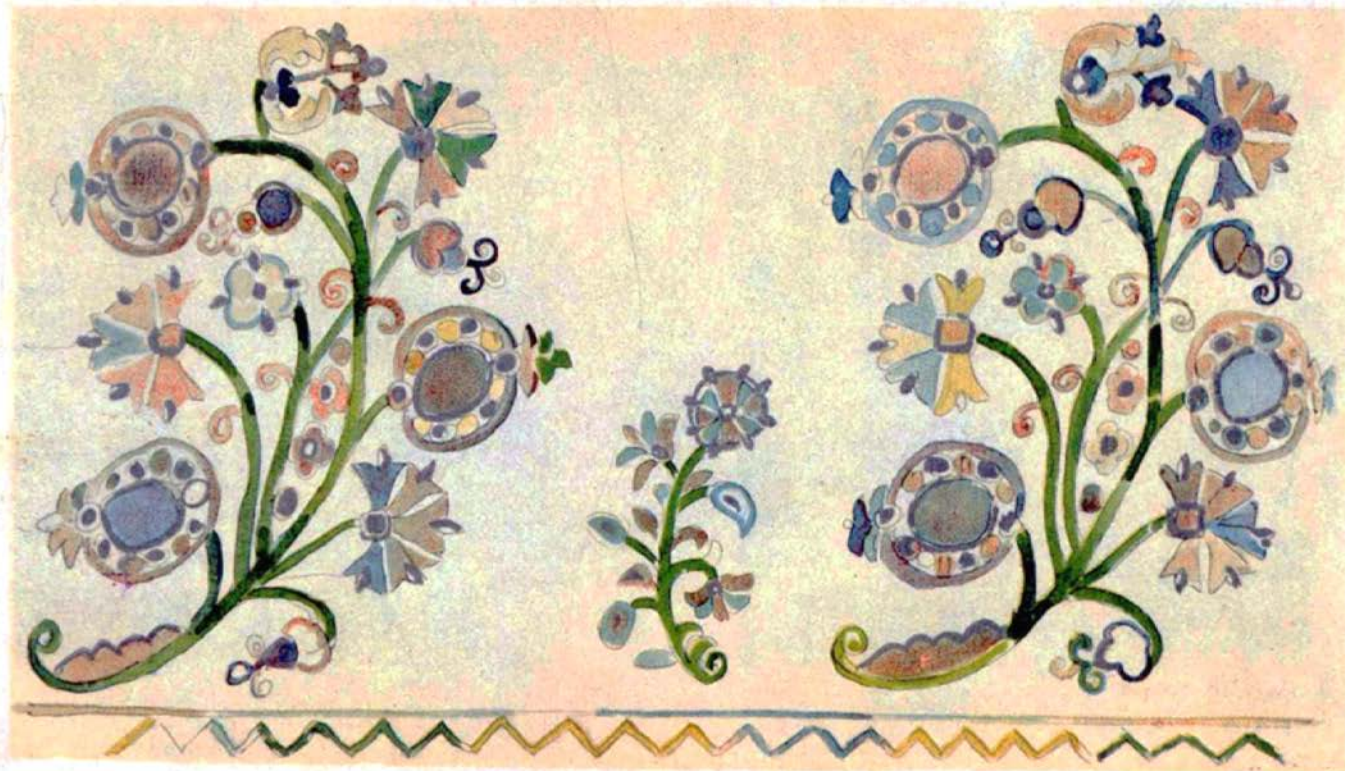
35 Шитье цветными нитками. Археологич. выставка 1902 г. въ Харьковѣ.

36 Шитъе шелкомъ, золотомъ и серебромъ. Село Митьки, Золотон. уѣзда, Полт. губ. Полт. этнографич. музей.

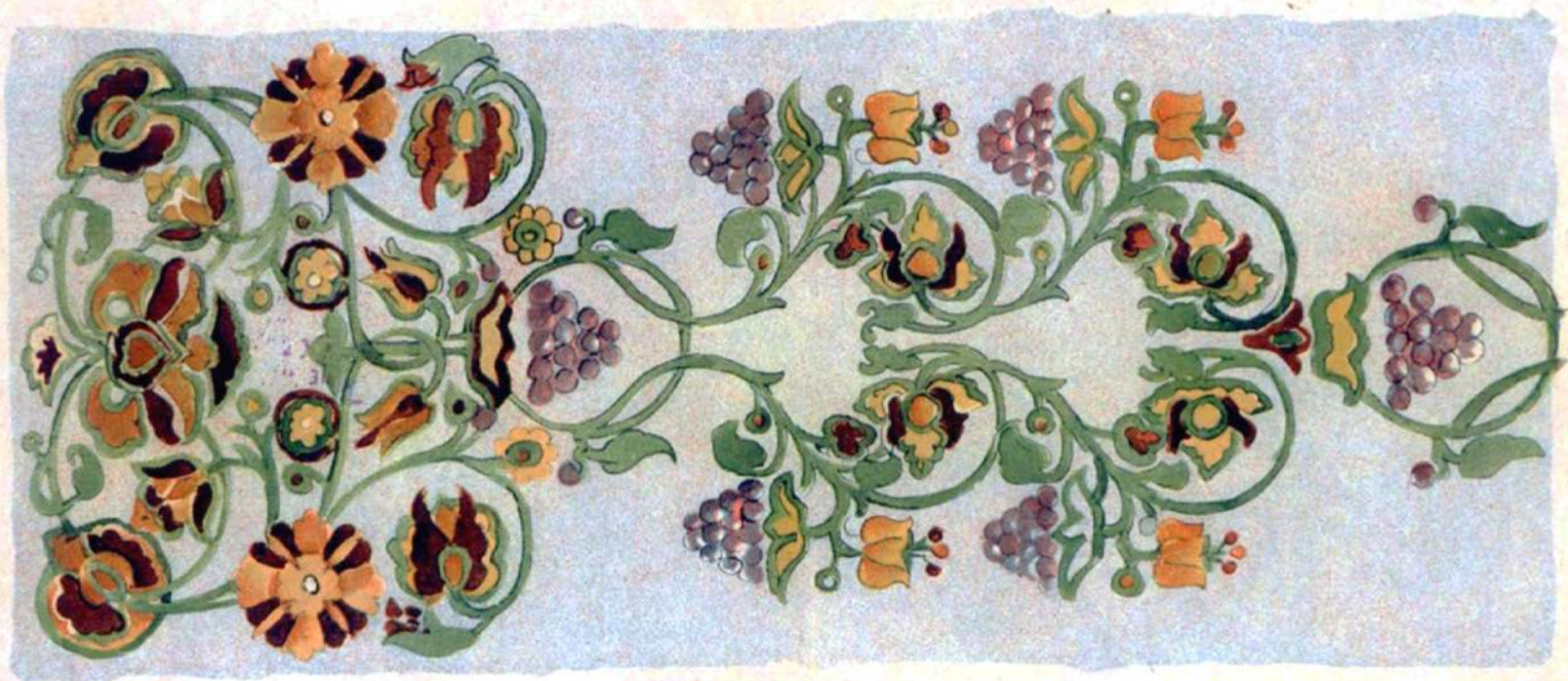
37 Шитье шелкомъ и золотомъ. Переяславскій уѣздъ, Полтавск. губ. Полт. этнографич. музей.

38 Шитьє шелкомъ и серебромъ. Переяславскій уѣздъ, Полтавск. губ. Полт. етнографич. музей.

39 Шитье цветными нитками. Археологич. выставка 1902 г в Харьковѣ.

40 Стѣнная живопись въ домѣ Губернскаго Земства въ Полтавѣ.

Музей Рідкісної Книги Бібліотеки Ніжинського державного університету імені Миколи Тоголя

Репринтне видання

Н. САМОКИЩА

МОТИВИ УКРАЇНСЬКОГО ОРНАМЕНТУ.

Відповідальний за випуск та автор передмови: Олександр Морозов

